

**МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

ЗАТВЕРДЖЕНО
протокол засідання кафедри
«31» серпня 2021 року № 1

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКПП1.2.1 ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

Освітньо-професійна програма «**Міжнародна економіка**»

спеціальність 051 «**Економіка**» ОС «**Бакалавр**»

факультет **економіко-правовий**

2021-2022 рік

Робоча програма Основи економічної теорії
для здобувачів вищої освіти ОП «Міжнародна економіка»
Спеціальність 051 «Економіка» ОС «Бакалавр»

Розробники: Омельченко Г.П., доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, к.е.н., доцент

© МДУ, 2021 рік

© Омельченко Г.П., 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 10	Галузь знань <i>05 «Соціальні та поведінкові науки»,</i>	Обов'язкова	
Семестрових модулів – 2	ОП <i>«Міжнародна економіка»</i> Спеціальність <i>051«Економіка»</i>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>реферативна робота</u>		Семестр	
Загальна кількість годин – 300		1-й та 2-й	1-й та 2-й
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача - 4	Рівень вищої освіти: <i>перший (бакалаврський)</i>	1-й семестр	
		Лекції	
		год. 30	год. 16
		Практичні, семінарські	
		год.30	год.14
		Самостійна робота	
		год. 88	год. 119
		Індивідуальні завдання	
		год. 2	год. 1
		Вид контролю: залік	
		2-й семестр	
		Лекції	
		год. 30	год.16
		Практичні, семінарські	
		год. 30	год. 14
		Самостійна робота	
		год.88	год.119
Індивідуальні завдання			
год. 2	год. 1		
Вид контролю: екзамен			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 120год./180 год., (40%:60%)

для заочної форми здобуття вищої освіти - 60 год./240 год., (20%:80%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування ґрунтовних знань про економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку для розуміння чинників зародження, утвердження і напрямів розвитку сучасних соціально-економічних систем, їх спроможності задовольняти потреби людей.

Завдання: на методологічних засадах цивілізаційної теорії розвитку суспільного виробництва – продуктивних сил і економічних відносин – сформуванню певний тип економічного мислення, економічну психологію та світогляд студентів, забезпечити засвоєння ними знань та методів цивілізаційного, синергетичного та діалектичного аналізу економічного життя суспільства.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Основи економічної теорії» обов'язкова з циклу дисциплін професійної підготовки (ОК 10, ОКПП 1.2.1)

Компетентності та результати навчання.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.
Загальні компетентності	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК-1). Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК-2). Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-3). Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК-4). Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-5). Здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК-6). Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-8).
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях (СК-1). Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки (СК-3). Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати (СК-4). Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (СК-5). Розуміння закономірностей розвитку різних форм міжнародних економічних відносин, інтеграційних процесів, їх впливу на економічну діяльність суб'єктів господарювання (СК-6).

	<p>Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів (СК-9).</p> <p>Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси (СК-11).</p> <p>Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію (СК-13).</p> <p>Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності (СК-15).</p>
Результати навчання	<p>Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя (РН-2).</p> <p>Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки (РН-8).</p> <p>Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем (РН-9).</p> <p>Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки (РН-12)</p>

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- місце та роль економічної теорії у системі сучасних соціально-економічних наук,
- базові поняття, категорії та закони економічної теорії,
- структуру економічної теорії,
- загальні основи соціально-економічного розвитку,
- теоретичні основи мікро - та макроекономіки,
- еволюцію світового господарства.

вміти:

- встановлювати взаємозв'язок економічної теорії з іншими науками,
- визначати вплив економічної теорії на розвиток людства, держави, підприємництва, домогосподарств тощо,
- визначати місце фахівця з економічними знаннями в сучасній країні.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Загальні основи соціально-економічного розвитку. Основи теорії ринкової економіки.

1. Предмет і метод економічної теорії. Економічна система та закони її розвитку.

Предмет економічної теорії. Основні етапи розвитку і становлення економічної теорії. Макроекономіка і мікроекономіка. Функції економічної теорії (пізнавальна, практична, прогностична, методологічна, ідеологічна), методи економічної теорії (матеріалістичної діалектики, наукової абстракції, структурно-функціональний, математичний, статистичний, історичний, логічний, позитивного і нормативного аналізу, індукції і дедукції, економічних експериментів). Економічні закони (загальні, особливі, специфічні), економічні категорії. Матеріально виробництво – основа життя людського суспільства. Продуктивні сили (предмети труда, засоби труда, засоби виробництва, робоча сила, технологія, організація виробництва), виробничі відносини (організаційно-економічні, соціально-економічні). Економічна система. Суспільний

поділ праці. Засіб виробництва, надбудова, суспільно-економічна формація.

2. Процес суспільного виробництва, його фактори, зміст і результативність.

Інтереси, потреби (первинні, вторинні, економічні, соціальні). Розвиток потреб як джерело прогресу. Загальнолюдські соціально-економічні цінності. Закон зростання потреб і соціально-економічної ефективності виробництва. Науково-технічна революція та її роль в економічному прогресі. Основні етапи НТР. Людина – основне джерело і критерій соціально-

економічного прогресу. НТР і зміни в змісті і характері праці. Виробництво, як процес суспільної праці. Чинники виробництва (земля, капітал, труд, підприємницька здібність). Результативність суспільного виробництва. Зміст процесу суспільного відтворення. Економічне зростання і його типи.

3. Форми організації суспільного виробництва та їх еволюція.

Форми суспільного виробництва. Натуральне виробництво. Причини виникнення товарного виробництва. Просте та капіталістичне (підприємницьке) товарне виробництво. Бартерне і грошове господарство. Товар і його властивості. Споживна вартість. Мінова вартість. Економічні погляди на природу вартості. Трудова теорія вартості. Подвійний характер праці, втіленої в товарі. Конкретна, абстрактна праця. Проста, складна праця. Індивідуальна і суспільна вартість товару. Суспільно необхідний робочий час. Закон вартості. Теорія витрат виробництва. Теорія трьох факторів виробництва. Теорія граничної корисності: цінність, конкретна, абстрактна корисність блага, гранична корисність блага. Неокласична теорія вартості. Теорія постіндустріального, інформаційного суспільства. Розвиток товарного виробництва в сучасних умовах. Розвиток форм вартості (проста форма вартості, повна форма вартості, загальна форма вартості, грошова форма власності).

4. Гроші як економічна категорія.

Сутність грошей, їх ознаки та властивості. Функції грошей (міра вартості, засіб обігу, засіб нагромадження, засіб платежу). Масштаб цін. Грошова система та її структура, типи грошових систем. Функціональні форми грошей. Ліквідність. Грошові агрегати. Кількість грошей в обігу. Закони грошового обігу. Причини виникнення і сутність інфляції. Види, форми вияву та наслідки інфляції.

Змістовний модуль 2. Теоретичні основи мікроекономіки.

5. Ринкова економіка, її еволюція.

Ринкова економіка як закономірний результат економічної історії суспільства. Еволюція ринкової економіки. Умови створення ринку. Основні риси сучасної економічної системи. Економічні функції уряду в умовах ринкової економіки. Функції ринку. Формування ринкової економіки в Україні.

Об'єкти і суб'єкти ринку. Структура ринку. Інфраструктура ринку. Кон'юнктура ринку. Ринковий механізм. Попит і пропозиція. Закони попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.

6. Конкуренція і монополія у ринковій системі.

Сутність конкуренції, закон конкуренції. Види і форми конкуренції (досконала та недосконала; внутрішньогалузева, міжгалузева, міжнародна, видова, предметна). Методи конкурентної боротьби (цінова, нецінова, несумлінна конкуренція). Соціально-економічні наслідки конкуренції. Регулювання несумлінної конкуренції в Україні. Причини виникнення і сутність монополій. Види монопольних об'єднань. Бар'єри для вступу в монопольну галузь. Наслідки монополізації. Антимоніопольна політика держави.

7. Підприємництво. Підприємство в умовах господарства ринкового типу.

Підприємництво: теоретичні основи і цілі. Стимули і механізм підприємницької діяльності. Принципи підприємництва. Сфери підприємництва, його види. Умови для розвитку підприємництва в Україні. Сутність підприємств і їх види. Види об'єднань підприємств: асоціація, корпорація, консорціум, концерн, конгломерат. Організаційно-правові форми господарювання в Україні. Система управління сучасним підприємством. Сутність і функції управління. Роль маркетингу та менеджменту в функціонуванні підприємства як товаровиробника.

8. Капітал: процес виробництва і нагромадження.

Сутність капіталу. Стадії руху капіталу. Кругообіг капіталу. Основний і оборотний капітал. Виробничі фонди підприємства (основні та оборотні). Амортизація, норма амортизації, види амортизаційних відрахувань. Оборотні кошти підприємства. Особливості функціонування капіталу в різних сферах економіки. Позиковий капітал і позиковий процент. Торговий капітал. Нагромадження капіталу: сутність, джерела, чинники. Норма нагромадження.

9. Витрати виробництва і прибуток.

Витрати виробництва і ефективність використання факторів виробництва. Класифікація витрат виробництва. Закон спадної віддачі і ефект масштабу. Собівартість продукції. Шляхи зниження собівартості продукції. Прибуток як економічна категорія. Валовий прибуток підприємства. Прибуток і прибутковість підприємства. Рентабельність. Ефективність використання факторів виробництва. Сутність, структура і функції цін. Види цін. Чинники і методи ціноутворення.

Змістовний модуль 3. Теоретичні основи макроекономіки. Теоретичні проблеми світового господарства.

10. Макроекономічна національна система. Суспільний продукт і його основні форми.

Зміст макроекономічних зв'язків в ринковій економіці. Результативність суспільного виробництва і його ефективність. Система вимірів господарювання на макрорівні. Показники національної економіки. Система національних рахунків. Валовий національний продукт і валовий внутрішній продукт. Номінальний та реальний ВВП. Методи розрахунку ВВП. Національний дохід: його джерела, розподіл і перерозподіл. Споживання і нагромадження національного доходу. Сутність і структура національного ринку. Сукупний попит і сукупна пропозиція, механізм їх збалансованості. Часткова і загальна рівновага. Економічна рівновага і циклічність. Порушення макроекономічної рівноваги. Причини циклічності в розвитку економіки. Механізм циклічних коливань. Діловий цикл, його види і фази. Середні і малі цикли. Довгі хвилі Н.Кондрат'єва.

11. Державне регулювання ринкової економіки.

Еволюція державного регулювання економіки. Класична та кейнсіанська концепції про роль державного втручання в економіку. Рівні державного регулювання економіки. Система економічних інструментів державного регулювання. Методи державного регулювання економіки. Сутність господарських пропорцій. Види господарських пропорцій. Загальноекономічні, міжгалузеві, внутрішньогалузеві, внутрівиробничі, територіальні і міждержавні пропорції. Сутність і причини диспропорцій в народному господарстві. Економічна безпека держави. Структура економічної безпеки. Кадрова, технічна, сировинна, наукова, інформаційна безпека.

12. Фінансова система і політика.

Фінанси в системі економічних відносин. Рівні фінансових відносин. Суб'єкти

фінансових відносин. Функції фінансів. Фінансова система та її структура. Бюджет. Бюджетна система. Державний бюджет. Державні доходи та державні витрати. Джерела формування доходів державного бюджету, напрями використання бюджетних доходів. Система місцевих бюджетів. Бюджетний дефіцит, його причини. Державний борг (внутрішній, зовнішній). Фінансова політика держави, її сутність і напрями.

13. Податкова система і політика.

Податки, їх сутність і функції. Принципи оподаткування. Класифікація податків. Характеристика загальнодержавних і місцевих податків. Прямі податки. Непрямі податки. Податкова система. Податкова ставка. Види податкової ставки. Податкові пільги. Податкова політика держави. Крива Лаффера. Особливості податкової політики в Україні. *Кредитно-грошова система і політика.*

Банк і його сутність. Банківська система і її структура. Центральні і комерційні банки. Функції банків. Характеристика сучасної банківської системи України. Банківські операції (активні, пасивні, комісійно-посередницькі). Банківський кредит і його види. Прибуток від банківської діяльності. Банківські резерви, грошовий мультиплікатор. Кредитно-грошова політика. Характеристика сучасної кредитно-грошової політики в Україні.

14. Кредитно-грошова система і політика.

Банк і його сутність. Банківська система і її структура. Центральні і комерційні банки. Функції банків. Характеристика сучасної банківської системи України. Банківські операції (активні, пасивні, комісійно-посередницькі). Банківський кредит і його види. Прибуток від банківської діяльності. Банківські резерви, грошовий мультиплікатор. Кредитно-грошова політика. Характеристика сучасної кредитно-грошової політики в Україні.

15. Система розподілу доходів. Соціальна політика держави.

Сутність розподільних відносин. Форми розподілу доходів за трудовими результатами і економічною діяльністю. Джерела доходів. Номінальний дохід, реальний прибуток. Розподіл доходів в ринковій економіці. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джинні.

Сутність заробітної плати. Форми і системи заробітної плати. Зміна реальної заробітної плати і фактори, що впливають на неї. Структура доходів сім'ї і їх використання. Розподіл доходів між державою і підприємством. Суспільні фонди споживання. Доходи від власності: рентні доходи, процент.

Демографічна політика держави. Зайнятість населення і її основні форми. Форми, що впливають на сферу зайнятості. Ринок праці: сутність і умови формування. Безробіття: сутність і причини. Види безробіття (фрикційне, структурне, циклічне). Повна зайнятість. Державне регулювання зайнятості населення. Сутність соціального захисту населення. Соціальна політика держави. Основні напрями соціальної політики в Україні.

16. Світове господарство: сутність і еволюція. Міжнародні економічні відносини.

Світове господарство як економічна категорія. Причини виникнення і основні етапи розвитку світового господарства. Сучасне світове господарство, його особливості і протиріччя. Міжнародні економічні відносини. Форми міжнародних економічних відносин. Міжнародний поділ праці, його форми і фактори розвитку. Місце і роль міжнародної торгівлі в системі світового господарства. Експорт та імпорт. Сутність, причини переміщення капіталів. Прямі і портфельні інвестиції. Сутність, причини, форми міжнародної міграції робочої сили. Соціально-економічні наслідки експорту і імпорту робочої сили. Глобалізація світогосподарських зв'язків. Природа і види глобальних проблем сучасності та їх класифікація. Шляхи вирішення

глобальних проблем людства.

Змістовний модуль 4. Історія економічної думки.

17. Предмет і метод історії економіки та економічної думки. Природа та еволюція господарства первіснообщинного суспільства.

Предмет і методологія історії економіки та економічної думки, її місце в системі економічних наук. Проблеми періодизації історії розвитку економіки та економічної думки. Цивілізаційна парадигма суспільного розвитку. Мета і завдання навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки».

Господарство та господарська діяльність у первіснообщинному суспільстві. Неолітична революція. Господарство суспільств первісної історії України.

18. Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій

Особливості ведення господарства та економічної думки країн Давнього Сходу: Стародавнього Єгипту, Месопотамії, Індії, Китаю на етапі ранніх цивілізацій. Суспільство Кріто-Мікенської цивілізації та особливості його господарського розвитку. Економічні уявлення стародавнього населення українських земель. Трипільська культура в давній історії України.

19. Господарський розвиток та економічна думка суспільств традиційних цивілізацій у VIII ст. до н. е. – V ст. н.е. Становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій

«Осьовий час» і формування сучасних цивілізацій. Східна та Західні цивілізації та їх характеристика. Господарство та економічна думка Стародавньої Греції, Стародавнього Риму. Криза античної економічної системи. Теоретичне осмислення й узагальнення економічних процесів мислителями Давньої Греції і Давнього Риму.

Розвиток господарства на території України в «осьовий час». Господарство скіфів, грецьких і римських колоній Північного Причорномор'я.

20. Господарство та економічна думка Середньовіччя (кінець V–XV ст.)

Загальна характеристика економічного розвитку та економічної думки цивілізацій Середньовіччя. Господарство та економічна думка держав Західноєвропейської цивілізації. Розвиток сільського господарства як панівної форми європейської економіки протягом V – XV ст. Періодизація, типологізація та загальні риси феодальної системи господарства. Економічні ідеї західноєвропейських цивілізацій.

Розвиток феодальної системи господарства на українських землях (VI–XV ст.). Пам'ятки економічної думки. Господарство Київської Русі (IX - сер. XII ст). «Руська правда» та «Повчання дітям». Економічний розвиток українських земель в умовах феодальної роздробленості (сер. XII – перша пол. XIV ст.)

21. Господарство та економічна думка у країнах Європейської цивілізації (XVI ст. – середина XVII ст.)

Основні аспекти розвитку господарства країн Західної Європи. Аналіз економічних причин і наслідків Великих географічних відкриттів. Розвиток мануфактурного виробництва. Зрушення в сфері обігу і розподілу. Переростання простого товарного виробництва в ринкове, розвиток міжнародного поділу праці, формування національних, європейських та світового ринків товарів і грошей. Зародження і розвиток індустріального суспільства у країнах Європи. Колонізація Північної Америки.

Особливості первісного нагромадження капіталу та меркантилізму в провідних країнах Західної Європи і США. Становлення класичної політичної економії. Ідейно-

теоретичні та методологічні засади класичної політекономії. Зародження класичної політичної економії у працях В. Петті та П. Буагільбера. Економічна школа фізіократів Ф. Кене, А.Тюрго. Економічне вчення А. Сміта – творця класичної політичної економії. Виникнення соціалістичних ідей. Економічні ідеї раннього утопічного соціалізму.

22. Утвердження ринкового господарства та його особливості в окремих країнах Європейської цивілізації (кінець XVIII ст. – середина XIX ст.)

Утвердження ринкового господарства. Еволюція класичної політичної економіки. Промисловий переворот в Англії, США: передумови, перебіг, наслідки. Особливості промислового перевороту в Німеччині та Франції. Економічне вчення Д. Рікардо, Т. Мальтус, Н. Сеніор, Дж.С. Мілль, Ж.-Б. Сей, Ф. Бастиа, С. Сімонді.

Представники критичного напрямку в розвитку класичної політекономії. Розвиток соціалістичних економічних ідей. Економічні ідеї пізнього утопічного соціалізму.

Економічна теорія К. Маркса.

23. Становлення ринкових форм господарства та економічна думка України в XVI ст. – середині XIX ст.

Економічний розвиток східних та західних українських земель у період розпаду феодального господарства. Утвердження панщинно-кріпосницької системи в Україні протягом XVI – першої пол. XVIII ст. Передумови промислового перевороту в Україні. Виникнення Запорізької Січі (друга пол. XVI ст) як центру українського козацтва. Економічна політика Богдана Хмельницького. Особливості мануфактурного виробництва в Україні.

Меркантилізм в суспільно-економічній думці України. Започаткування основних засад демократичної течії української суспільної думки. Поширення ідей економічного лібералізму в суспільній економічній думці. Розвиток класичної політичної економії.

24. Господарство провідних суспільств Європейської цивілізації в умовах монополізації ринкової економіки в останній третині XIX ст – на початку XX ст.

Загальні тенденції господарського розвитку країн Європейської цивілізації. Перша хвиля глобалізації. Маржиналізм. Становлення неокласичної економічної теорії. Австрійська школа маржиналізму: теоретичні моделі Л. Вальраса та В. Парето.

Друга технологічна революція і розвиток світових продуктивних сил в ост. третині XIX – початку XX ст. Економічне піднесення США та Німеччини. Промислове відставання Англії та Франції. Індустріальний розвиток Німеччини.

Соціально-психологічний інституціоналізм Т. Веблена; соціально-правовий інституціоналізм Дж. Коммонса; кон'юнктурно-статистичний інституціоналізм В. Мітчелла. Кембриджська та американська школи неокласики. Математична школа в економічній теорії.

25. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки України (кінець XIX ст. – початок XX ст.)

Економіка України кін. XIX - початку XX ст. Столипінська аграрна реформа. Аграрні проблеми та ідеї кооперації в українській думці. М.Левицький, Т.Осадчий, Ф.Щербина, Б. Мартос та ін. Утвердження ринкових форм господарства в Україні. Дослідження проблем становлення та розвитку ринкового господарства.

Основні напрямки економічної думки України. Місце української економічної думки у світовій економічній теорії. Вітчизняні класифікації економічної теорії та економічної науки. Питання предмета, методології та кризи політичної економії. Розвиток ідей маржиналізму в дослідженнях українських економістів.

Формування неокласичного напрямку. Теорія цінності та економічної кон'юнктури М.

Туган-Барановського. Економіко-математичні дослідження Є. Слущького.

26. Ринкові економічні системи країн Європейської цивілізації в першій половині ХХ ст. (1914-1940-і рр)

Економічні наслідки Першої світової війни. Уповільнення економічного розвитку провідних індустріальних країн Європи та США в 1918–1928 рр.

Зародження інституціонального напрямку економічної думки як обґрунтування соціального контролю суспільства над економікою. Світова економічна криза (1929-1933 рр). Виникнення кейнсіанства. Теоретична система Дж. М. Кейнса. Трактатування Дж.К.Кейнсом причин порушення рівноваги капіталістичної економіки. Економічна програма Дж.К.Кейнса. Державне регулювання економіки. Основні важелі державного впливу на економіку. Розповсюдження кейнсіанства і його особливості у різних країнах.

Розвиток неокласичних теорій ринку недосконалої конкуренції. Еволюційна теорія Й. Шумпетера. Соціологічна школа інституціоналізму. Ф. Перру. Виникнення, сутність, методологічні засади та школи неолібералізму. Економічний розвиток європейських країн і США в період Другої світової війни та її вплив на структуру господарства.

27. Еволюція ринкових економічних систем провідних країн світу та основні напрями економічної думки в 50-80-х рр ХХ ст.

Трансформація та стабілізація фінансово-торговельної системи.

План Дж. Маршалла. Інтернаціоналізація виробництва та інтеграція господарських систем. Вплив НТР на розвиток світового господарства та національні економіки. Економічна політика зростання. Теорії економічного зростання.

Особливості змішаних економічних систем індустріально розвинених країн світу. Економічний розвиток у 1970-х – середині 1980-х рр. «Рейганоміка». «Тетчеризм».

Актуалізація неокласики: монетаризм, теорія економіки пропозицій, теорія раціональних очікувань.

28. Функціонування національних господарств у системі глобальної економіки (90-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.)

Глобалізація та інформаційне суспільство. Актуальні глобальні проблеми сучасності. Науково-технічна революція кінця ХХ – поч. ХХІ ст. та її вплив на світове й національне господарство. Становлення нової парадигми економічної теорії в умовах інформаційної економіки. Економічні погляди М. Кастельса як провідного теоретика інформаційної ери.

Характеристика сучасного інституціоналізму: методологічні особливості та структура. Основні теорії сучасного інституціоналізму: теорія суспільного вибору; теорія прав власності; теорія ігор; теорія агентів.

29. Господарство та економічна думка України в умовах командно-адміністративної економічної системи та відновлення основ та відновлення основ ринкового господарства

Становлення господарської системи радянського типу та її соціально-економічні заходи. Союзний договір 1922 р. та утворення СРСР. Нова економічна політика як спроба переходу до економічних методів виробництва і споживання. Відновлення товарно-грошових відносин і ринку та їх роль у відбудові економіки України.

Господарство України в роки Другої світової війни, післявоєнної відбудови та кризи радянської тоталітарної системи. Україна в народногосподарському комплексі СРСР. Економічна думка України в період панування тоталітарної системи.

Стабілізація ринкової трансформації економіки України. Місце та перспективи України у світовій економіці. Сучасний стан розвитку української економічної думки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Очна (денна) форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
I семестр												
Модуль 1												
Змістовний модуль 1. Загальні основи соціально-економічного розвитку. Основи теорії ринкової економіки.												
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії. Економічна система та закони її розвитку.	11	2	2			7						
Тема 2. Процес суспільного виробництва, його фактори, зміст і результативність.	11	2	2			7						
Тема 3. Форми організації суспільного виробництва та їх еволюція	11	2	2			7						
Тема 4. Гроші як економічна категорія	11	2	2			7						
Разом за змістовим модулем 1	44	8	8			28	47	5	4			38
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи мікроекономіки												
Тема 5. Ринкова економіка, її еволюція	10	2	2			6						
Тема 6. Конкуренція і монополія у ринковій системі	10	2	2			6						
Тема 7. Підприємництво. Підприємство в умовах господарства ринкового типу	10	2	2			6						
Тема 8. Капітал: процес виробництва і нагромадження	10	2	2			6						
Тема 9. Витрати виробництва і прибуток	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 2	50	10	10			30	50	5	5			40
Змістовний модуль 3. Теоретичні основи макроекономіки. Теоретичні проблеми світового господарства.												
Тема 10. Макроекономічна	9	2	2			5						

національна система. Суспільний продукт і його основні форми												
Тема 11. Державне регулювання ринкової економіки	9	2	2			5						
Тема 12. Фінансова система і політика	9	2	2			5						
Тема 13. Податкова система і політика	9	2	2			5						
Тема 14. Кредитно-грошова система і політика	8	2	2			4						
Тема 15. Система розподілу доходів. Соціальна політика держави	5	1	1			3						
Тема 16. . Світове господарство: сутність і еволюція. Міжнародні економічні відносини	5	1	1			3						
Разом за змістовим модулем 3	54	12	12			30	51	6	5			40
Усього годин	148	30	30			88	148	16	14			118
Модуль 2												
ІНДЗ	2	-	-	-	2	-			-	-	2	
Усього годин за I семестр	150	30	30		2	88	150	16	14		2	118
II семестр												
Модуль 1												
Змістовний модуль 4. Історія економічної думки.												
Тема 17. Предмет і метод історії економіки та економічної думки. Природа та еволюція Господарства первіснообщинного суспільства	12	2	2			8	12	2	1			9
Тема 18. Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій	12	2	2			8	12	1	2			9
Тема 19. Господарський розвиток та економічна думка суспільств традиційних цивілізацій у VIII ст. до н. е. – V ст. н.е. Становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій	15	4	3			8	12	2	1			9
Тема 20. Господарство та економічна думка	15	3	4			8	11	1	1			9

Середньовіччя (кінець V ст –XV ст)												
Тема 21. Господарство та економічна думка у країнах Європейської цивілізації (XVI ст – середина XVIII ст)	14	3	3			8	11	1	1			9
Тема 22. Утвердження ринкового господарства та його особливості в окремих країнах Європейської цивілізації (кінець XVIII ст – середина XIX ст)	11	2	2			7	11	1	1			9
Тема 23. Становлення господарства та економічна думка України вXVI ст – середині XIX ст.	11	2	2			7	11	1	1			9
Тема 24. Господарство провідних суспільств Європейської цивілізації в умовах монополізації ринкової економіки в останній третині XIX ст – на початку XX ст.	11	2	2			7	11	1	1			9
Тема 25. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки України (кінець XIX ст – початок XX ст)	11	2	2			7	11	1	1			9
Тема 26. Ринкові економічні системи країн Європейської цивілізації в першій половиніXX ст. (1914–1940-і рр)	11	2	2			7	11	1	1			9
Тема 27. Еволюція ринкових економічних систем провідних країн світу та основні напрями економічної думки в 50-80-х рр XX ст.	9	2	2			5	11	1	1			9
Тема 28. Функціонування національних господарств у системі глобальної економіки (90-ті рр. XX ст –	8	2	2			4	12	2	1			9

початок XXI ст)												
Тема 29. Господарство та економічна думка України в умовах командно-адміністративної економічної системи та відновлення основ ринкового господарства	8	2	2			4	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 4	148	30	30			88	148	16	14			118
Модуль 2												
ІНДЗ	2				2						2	
Усього годин за II семестр	150	30	30		2	88	150	16	14		2	118

5. Перелік тем і зміст практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1	Тема 1. Предмет і метод економічної теорії. Економічна система та закони її розвитку	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: місце та роль економічної теорії у системі сучасних соціально-економічних наук, базові поняття, категорії та закони економічної теорії, структуру економічної теорії, загальні основи соціально-економічного розвитку, теоретичні основи мікро - та макроекономіки, еволюцію світового	2	РН-2, РН-8, РН-9, РН-12
2	Тема 2. Процес суспільного виробництва, його фактори, зміст і результативність		2	
3	Тема 3. Форми організації суспільного виробництва та їх еволюція		2	
4	Тема 4. Гроші як економічна категорія		2	
5	Тема 5. Ринкова економіка, її еволюція		2	
6	Тема 6. Конкуренція і монополія у ринковій системі		2	
7	Тема 7. Підприємництво. Підприємство в умовах господарства ринкового типу		2	
8	Тема 8. Капітал: процес виробництва і нагромадження		2	
9	Тема 9. Витрати виробництва і прибуток		2	
10	Тема 10. Макроекономічна національна система. Суспільний продукт і його основні форми		2	
11	Тема 9. Витрати виробництва і прибуток		2	

12	Тема 12. Фінансова система і політика	господарства. вміти: встановлювати взаємозв'язок економічної теорії з іншими науками, визначати вплив економічної теорії на розвиток людства, держави, підприємництва, домогосподарств тощо, визначати місце фахівця з економічними знаннями в сучасній країні. Для цього проводяться теоретичні співбесіди, рішення практичних та тестових завдань, аналіз проблемних ситуацій, написання та захист реферативних робіт.	2	
13	Тема 13. Податкова система і політика		2	
14	Тема 14. Кредитно-грошова система і політика		2	
15	Тема 15. Система розподілу доходів. Соціальна політика держави		1	
16	Тема 16. Світове господарство: сутність і еволюція. Міжнародні економічні відносини		1	
Разом			30	

2 семестр

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1	Тема 17. Предмет і метод історії економіки та економічної думки. Природа та еволюція господарства первіснообщинного суспільства	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: основні історичні факти та процеси, що характеризують становлення та розвиток	2	РН-2, РН-8, РН-9, РН-12
2	Тема 18. Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій		2	
3	Тема 19. Господарський розвиток та економічна думка суспільств традиційних		3	

	цивілізацій у VIII ст. до н. е. – V ст. н.е. Становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій	господарств країн Європейської цивілізації; зміст основних шкіль та напрямків економічної думки, в яких знайшли відображення закономірності господарського розвитку країн Європейської цивілізації;		
4	Тема 20. Господарство та економічна думка Середньовіччя (кінець V ст –XV ст)		4	
5	Тема 21. Господарство та економічна думка українців Європейської цивілізації (XVI ст – середина XVIII ст)		3	
6	Тема 22. Утвердження ринкового господарства та його особливості в окремих країнах Європейської цивілізації (кінець XVIII ст – середина XIX ст)	уміти: аналізувати економічні процеси та їх відображення в економічній думці на різних етапах розвитку Європейської цивілізації;	2	
7	Тема 23. Становлення ринкового господарства та економічна думка України вXVI ст – середині XIX ст.	володіти категоріальним апаратом дослідження історичного розвитку господарства;	2	
8	Тема 24. Господарство провідних суспільств Європейської цивілізації в умовах монополізації ринкової економіки в останній третині XIX ст – на початку XX ст.	визначити місце та роль національних економік у системі світового господарства;	2	
9	Тема 25. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки України (кінець XIX ст – початок XX ст)	виявляти взаємозв'язок та спадкоємність економічної політики держав з теоретичними концепціями минулого та сучасності. Для цього проводяться теоретичні співбесіди, рішення практичних та тестових завдань,	2	
10	Тема 26. Ринкові економічні системи країн Європейської цивілізації в першій половині XX ст. (1914–1940-і рр)		2	
11	Тема 27. Еволюція ринкових економічних систем провідних країн світу та основні напрями економічної думки в 50-80-х рр XX ст.		2	
12	Тема 28. Функціонування національних господарств у системі глобальної економіки (90-ті рр. XX ст – початок XXI ст)		2	
13	Тема 29. Господарство та економічна думка України в умовах командно-адміністративної економічної системи та відновлення основ ринкового господарства		2	

		аналіз проблемних ситуацій, написання та захист реферативних робіт.		
	Разом		30	

6. Перелік тем і зміст лабораторних занять

7. Самостійна робота

1 семестр

№ з/п	Зміст роботи	Кількість годин
1	Підготовка до лекційних занять	30
2	Підготовка до практичних/семінарських/лабораторних занять	30
4	Виконання індивідуальних завдань (реферат)	28
	Разом	88

2 семестр

№ з/п	Зміст роботи	Кількість годин
1	Підготовка до лекційних занять	15
2	Підготовка до практичних/семінарських/лабораторних занять	30
3	Підготовка до екзамену	30
4	Виконання індивідуальних завдань (реферат)	13
	Разом	88

8. Індивідуальні завдання

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ:

Підготуйте для презентації на семінарському занятті реферат за однією з наведених нижче тем

І семестр

1. Основи економічної науки: виникнення і етапи розвитку.
2. Загальні методи пізнання: диференціація підходів (огляд вітчизняних підручників та навчальних посібників з політичної економії).
3. Проблеми предмета економічної теорії в працях українських економістів.
4. Шляхи забезпечення умов для безперервного розвитку потреб.
5. Основні напрями більш повного використання виробничого потенціалу України
6. Роль економічних суперечностей у соціально-економічному розвитку країни та способи їх розв'язання.
7. Економічна система суспільства.
8. Суспільний поділ праці: сутність і структура.
9. Цивілізаційний підхід до періодизації суспільного розвитку: сутність, особливості, характеристика.
10. Організаційно-економічні відносини та їх місце в економічних відносинах.
11. Базисні та надбудовні елементи у структурі господарського механізму, їх роль та взаємодія.
12. Власність у системі виробничих відносин.

13. Властивості приватизації в Україні.
14. Політика приватизації в розвинутих країнах та її наслідки.
15. Основні властивості товару та їх співвідношення.
16. Суб'єкти товарних відносин та їх еволюція.
17. Розвиток товарного виробництва в Україні в сучасних умовах.
18. Проблеми стабільності грошової одиниці.
19. Грошові реформи в Україні в 90-х рр.. ХХ ст.
20. Грошові агрегати в різних країнах: сутність, функціональне призначення та рівень ліквідності.
21. Інфляція в Україні та антиінфляційна політика.
22. Економічні витрати: суть і структура.
23. Прибуток – головний показник успіху господарської діяльності підприємства.
24. Шляхи підвищення норми прибутку.
25. Механізм формування рівноважної ціни.
26. Роль антимонопольного законодавства України в забезпеченні добросовісної конкуренції.
27. Різноманітність моделей ринкової організації економіки і властивості їх функціонування.
28. Роль ринку споживчих благ у задоволенні потреб населення.
29. Особливості попиту на чинники виробництва.
30. Вплив ринків чинників виробництва на розвиток суспільного виробництва.
31. Формування ринку землі в Україні.
32. Проблеми формування ринкової інфраструктури в Україні.
33. Ринок цінних паперів: його сутність і значення.
34. Види і механізм функціонування товарних бірж.
35. Сімейні доходи та їх формування в умовах ринкової економіки
36. Проблеми розвитку сімейного підприємства.
37. Двоїста роль домогосподарств та їх місце в економіці.
38. Роль підприємця в максимізації прибутку підприємства.
39. Корпорації як основна форма організації підприємства в сучасних умовах.
40. Роль амортизації у відтворенні основного капіталу підприємства.
41. Еволюція форм і систем заробітної плати.
42. Мінімальна заробітна плата та її динаміка в Україні.
43. Розвиток колективних систем оплати праці.

II семестр

1. Характер аграрних перетворень у постсоціалістичній Україні.
2. Напрями розвитку орендних відносин в Україні.
3. Стратегія використання земельних угідь України.
4. Роль особистих селянських господарств в аграрній економіці України.
5. Основні недоліки ринкового саморегулювання та напрями їх подолання в економічній системі.
6. Еволюція економічних функцій держави.
7. Види і роль кредиту в розвитку підприємницького бізнесу.
8. Основні тенденції у розвитку банківської системи на сучасному етапі.
9. Функції розподільних відносин у процесі економічного відтворення.
10. Структура доходів населення в Україні та напрями її зміни.
11. Особливості перерозподілу національного доходу в Україні.
12. Необхідність формування сучасної системи соціального захисту в Україні.
13. Діалектика взаємозв'язку між економічним зростанням і економічною кризою.
14. Проблеми формування оптимальної норми нагромадження в Україні
15. Зайнятість робочої сили у системі суспільного відтворення.
16. Приховане безробіття в Україні: сутність і соціальні наслідки.
17. Шляхи формування раціональної і ефективної зайнятості в Україні.
18. Сутність і методи фінансової політики держави.
19. Роль державного бюджету в регулюванні суспільного відтворення.
20. Історична роль первісного нагромадження капіталу.
21. Концентрація та централізація капіталу як об'єктивна умова виникнення монополій та олігополій.
22. Максимізація прибутку монополією та проблеми її ефективності.
23. Недосконала конкуренція: сутність і причини існування.
24. Роль держави у змішаній економіці.
25. Профспілки і ринок праці.

26. Науковий соціалізм як прогноз суспільного розвитку.
27. Моделі соціалізму та їх реалізація.
28. Історичні уроки реалізації соціалізму в СРСР.
29. Еволюція форм власності як основа формування соціально орієнтованої економічної системи України.
30. Формування інституційних та економічних умов переходу до нової системи господарювання.
31. Основні етапи розвитку світового господарства.
32. Місце і роль ТНК у світовому господарстві.
33. Проблеми і перспективи участі України у світових інтеграційних процесах
34. Основні складові і напрями державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
35. Еволюція та сучасні форми світових фінансових центрів.
36. Передумови інтеграції України в міжнародний обмін трудовими ресурсами.
37. Сутність та головні етапи економічної глобалізації.
38. Основні напрями міжнародного економічного співробітництва в галузі екології.
39. Україна в контексті глобальних проблем видобутку та споживання природних ресурсів.

9. Методи навчання

Формами організації навчання при вивченні курсу являються: лекції, семінарські заняття, самостійна та індивідуальна робота студентів. Самостійна робота студентів, що навчаються за різними формами, грає важливу роль в процесі підготовки і включає регулярну підготовку, виконання самостійних робіт, вивчення періодичної літератури, роботу з першоджерелами, написання рефератів, курсової роботи.

10. Засоби діагностики результатів навчання.

Поточне опитування, оцінка за виконане індивідуальне дослідницьке завдання, екзамен

Перелік питань, які виносяться на екзамен:

1. Предмет економічної теорії: концептуальні підходи.
2. Зародження та основні етапи розвитку економічної теорії.
3. Сучасні економічні теорії: загальна характеристика.
4. Методологія економічних досліджень.
5. Економічні категорії та закони, їх класифікація.
6. Економічні потреби, їх сутність і класифікація. Закон зростання потреб.
7. Основні фактори (ресурси) виробництва, їх характеристика.
8. Крива виробничих можливостей. Закон зростання альтернативних витрат.
9. Економічна система: її сутність і структурні елементи.
10. Відносини та форми власності в трансформаційній економіці України.
11. Форми організації суспільного виробництва.
12. Товарне виробництво: суть, умови виникнення, основні ознаки, види.
13. Товар та його властивості. Вартість (цінність) товару: альтернативні теорії.
14. Гроші: їх суті, та функції. Закон грошового обігу.
15. Об'єктивні умови формування і розвитку ринку.
16. Сутність ринку, його структура та критерії розмежування.
17. Особливості становлення ринкових відносин в Україні.
18. Механізм саморегулювання ринкової економіки.
19. Попит. Закон попиту. Детермінанти попиту.
20. Пропозиція та чинники, що на неї впливають. Закон пропозиції.
21. Види цінової еластичності попиту, їх практичне значення та графічне вираження.
22. Діалектична взаємодія попиту і пропозиції. Ціна ринкової рівноваги.
23. Конкуренція та її роль у функціонуванні ринкової економіки.
24. Закон конкуренції: економічна основа та механізм.
25. Монополія та конкуренція. Антимонопольний закон України.
26. Інфраструктура ринку: основні риси та елементи.
27. Фондова біржа: зміст, види, функції.

28. Біржа праці: суть та функції. Служба зайнятості в Україні.
29. Мікроекономічний рівень господарювання та його основні суб'єкти.
30. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки: зміст, види та основні ознаки.
31. Капітал як матеріальна основа підприємницької діяльності. Кругообіг і оборот капіталу.
32. Фізичне і моральне зношення основного капіталу. Амортизація.
33. Підприємництво: зміст, риси, об'єкти та суб'єкти.
34. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності в Україні.
35. Організаційні форми сучасного підприємства.
36. Капітал і праця. Трудові відносини у сучасній економічній системі.
37. Вартість робочої сили: дискусійні аспекти.
38. Заробітна плата: зміст, форми, системи.
39. Номінальна та реальна заробітна плата: її динаміка.
40. Втрати виробництва: підходи до їх визначення.
41. Граничні витрати. Закон спадної віддачі.
42. Собівартість продукції: структура, види і функції.
43. Доходи і прибуток фірми: зміст, види.
44. Ринкова ціна: зміст, структура, функції. Чинники, що впливають на ціну.
45. Види цін, їх класифікація в ринковій економіці.
46. Акціонерне товариство (корпорація): сутність, види.
47. Акціонерний капітал. Прибуток корпорації та його розподіл.
48. Акції та облігації, їх ролі, у функціонуванні корпорацій. Курс акцій. Дивіденд.
49. Проблеми та шляхи формування акціонерних товариств в Україні.
50. Аграрні відносини та власність у сільському господарстві.
51. Економічна природа земельної ренти. Форми ренти. Ціна землі.
52. Диференційна рента: причини виникнення і механізм утворення.
53. Проведення земельної реформи в Україні: її результати.
54. Макроекономічні проблеми в сучасній макроекономічній теорії.
55. Відтворювальна модель кругообігу за потоками доходів і витрат.
56. Валовий внутрішній продукт (ВВП): його суть і відтворювальна структура.
57. Методи розрахунку валового внутрішнього продукту (ВВП). Номінальний і реальний ВВП.
58. Економічне зростання: основні чинники, типи, показники.
59. Причини циклічного розвитку економіки. Фази класичного ділового циклу.
60. Теорія циклів М. Кондратьєва та її значення.
61. Ринок праці як регулятор зайнятості. Неповна зайнятість.
62. Проблеми зайнятості та відтворення робочої сили в Україні.
63. Безробіття: причини виникнення та види, соціально-економічні наслідки. Закон Оукена. Необхідність, основні методи та напрями державного регулювання економіки.
64. Фінанси: сутність, структура, функції. Фінансова система України.
65. Державний бюджет: структура доходів і видатків. Бюджетна політика уряду України.
66. Держбюджетний дефіцит і державний борг. Причини виникнення і джерела покриття.
67. Види податків. Крива Л. Лаффера та визначення межі оподаткування.
68. Теорія монетаризму та засоби проведення монетарної політики в Україні.
69. Джерела, форми та види кредиту. Кредитна система України.
70. Банківська система: зміст, рівні, функції.
71. Проблеми та особливості формування банківської системи в Україні.
72. Інфляція: зміст і причини виникнення. Динаміка інфляційного процесу в Україні.
73. Соціально-економічні наслідки інфляції. Крива Філіпса.
74. Сукупні доходи населення, їх види та джерела формування. Рівень життя і його показники.
75. Нерівність доходів і проблема бідності. Крива Лоренца.
76. Соціальна політика держави. Соціальні гарантії.
77. Система соціального захисту населення: її складові.
78. Глобалізація як тенденція соціально-економічного розвитку.

79. Світове і господарство: зміст, об'єктивні передумови виникнення та етапи розвитку.
80. Міжнародний поділ праці та спеціалізація. Теорія порівняльних переваг.
81. Передумови та фактори входження економіки України у світове господарство.
82. Міжнародна торгівля: її види і структура.
83. Міжнародна міграція трудових ресурсів.
84. Вивіз капіталу та міжнародна інвестиційна діяльність.
85. Міжнародна валютно-фінансова система: етапи її розвитку.
86. Причини виникнення та суть глобальних проблем сучасності.
87. Екологічна криза та форми її прояву
88. Міжнародне співробітництво в розв'язанні глобальних проблем.
89. Показники рівня економічного розвитку країни.
90. Стан і перспективи розвитку економіки України.
91. Особливості первісного суспільства, його історико-економічна та археологічна періодизація.
92. Неолітична революція та її передумови. Становлення відтворюючого господарства та його особливості.
93. Найдавніші пам'ятки економічної думки Давнього Єгипту та відображення в них господарських відносин.
94. Формування феодального землеволодіння та системи „сюзерен-васал”. Відображення цих процесів у “Салічній правді”.
95. Виникнення середньовічних міст. Корпоративні форми відносин.
96. Комунальні революції. Роль середньовічного міста у розвитку товарно-грошових відносин.
97. Революція цін та її вплив на господарський розвиток країн Європи. Колоніалізм епохи первісного нагромадження капіталу.
98. Економічний розвиток країн Європи - Англії, Португалії та Іспанії - після отримання колоніальних здобутків.
99. Перехід від дрібного товарного до великого масового виробництва. Процес первісного нагромадження капіталу в країнах Європи.
100. Істотні зміни в господарстві країн під впливом первісного нагромадження капіталу.
101. Економічна думка періоду первісного нагромадження. Меркантилізм.
102. Фізіократи. Ф.Кене, Ж.Тюрго. Вільям Петті як економіст перехідного періоду та критик меркантилістської доктрини. П'єр де Буагільбер.
103. Промисловий переворот, його суть і значення для розвитку ринкового господарства. Формування інститутів ринкової економіки.
104. Економічне вчення А.Сміта та Д. Рікардо як перша спроба системного аналізу ринкової економіки.
105. Відображення особливостей розвитку ринкової економіки на початку ХІХ ст. представниками критичного напрямку та соціалістами - утопістами.
106. Історична школа в Німеччині.
107. Марксистська економічна теорія.
25. Дослідження основних проблем ринкового господарства в працях Дж.С. Мілля та Т.Мальтуса.
108. Особливості становлення ринкових відносин в США. Значення ліберальної економічної теорії Г.Ч. Кері в становленні капіталістичних відносин у країні.
109. Створення української козацької держави та особливості її господарства.
110. Економічна політика Б.Хмельницького й еволюція форм землеволодіння. Елементи меркантилізму в українській економічній думці.
111. Економічний занепад українського Закарпаття. Економіка Галичини та Буковини під владою Австрії.
112. Економічний занепад Англії та Франції наприкінці ХІХ ст.: причини та наслідки.
113. Зародження маржиналізму (Г. Госсен, Й.-Г. фон Тюнен). Австрійська та лозанська школи маржиналізму.
114. Промислове зростання Німеччини в кінці ХІХ ст. Соціальний напрямок політичної

економії як передумова появи інституціоналізму.

115. США – реальний лідер світової економіки. Причини та фактори зростання американської економіки. Американська школа маржиналізму (Дж. Б. Кларк).

116. Кембриджська школа маржиналізму. Економічна теорія А. Маршалла.

117. Нові явища в соціально-економічному житті провідних країн світу на початку ХХ ст. та посилення державно-монополістичних тенденцій, їх відображення в теоріях імперіалізму (Дж.А.Гобсон, Р.Гільфердинг, К.Каутський, В.І.Ленін).

118. Економічні причини та наслідки Першої світової війни. Дезорганізація структури економіки й світового ринку у роки війни.

119. Економічні аспекти Версальської угоди та післявоєнна криза.

120. Плани Дауеса та Юнга. Вплив цивілізаційних факторів на систему повоєнних економічних відносин.

121. Основні фактори стабілізації 1924-1929 рр. Інституціональний напрям економічної думки як обґрунтування соціального контролю суспільства над економікою.

122. “Велика депресія” 1929-1933 рр. та її вплив на розвиток країн Європейської цивілізації і США.

123. Становлення різних систем макроекономічного регулювання в 30-ті роки. “Новий курс” Ф.Рузвельта та його теоретична основа.

124. Основні напрямки економічної думки у 20-40 рр. ХХ ст. Інституціоналізм Т. Веблена, У. Мітчелла, Дж. Коммонза.

125. Теоретична система Дж.М.Кейнса. Теорія державного регулювання економіки, ефект мультиплікатора.

126. Розповсюдження кейнсіанства і його особливості в різних країнах.

127. Господарство Англії і Франції 30-х рр. ХХ ст. План економії Дж.Мея, “дирижизм” у Франції.

128. Теорія монополістичної конкуренції Дж. Робінсон та Е. Чемберліна.

129. Світове господарство в роки Другої світової війни. Методи воєнно-господарського регулювання.

130. Формування та розвиток нової монетарної системи (Бреттон-Вудська угода). Утворення та функціонування наднаціональних фінансових організацій (МВФ, МБРР).

131. Науково-технічний прогрес і НТР та їх вплив на розвиток світової системи господарства та національних економік.

132. Інтернаціоналізація світової системи господарства. Наднаціональні міжнародні утворення як фактор нового режиму взаємодії між національними економіками.

133. Утворення та розвиток ЄС. Лібералізація зовнішньої торгівлі у післявоєнний період.

134. План Маршалла та його значення.

135. Кейнсіансько-неокласичний синтез.

136. Основні напрями розвитку економічної думки у повоєнний період. Неокласичний напрям, неолібералізм та неоконсерватизм.

137. Економічне зростання у повоєнний період. Теорії економічного зростання.

138. Причини поглиблення криз національних економік у 70-80-ті роки ХХ ст. та їх відображення у економічній думці.

139. Неоконсервативні реформи державного регулювання: „тетчеризм” у Великобританії та „рейганоміка” у США. Економічна теорія пропозиції (А.Лаффер, Дж. Гільдер).

140. Особливості посткейнсіанства. Пріоритети теоретичного аналізу та макроекономічної політики нового кейнсіанства у 80-х рр. ХХ ст.

141. Стан та проблеми розвитку країн, що перебувають на стадії переходу від аграрної цивілізації до індустріальної.

142. Суть та наслідки інформаційно-технологічної революції кінця ХХ - початку ХХІ ст. Постіндустріальна економіка.

143. Основні риси постіндустріального суспільства та постіндустріальної економіки. Зміна ролі матеріальних факторів виробництва.

144. Теорія постіндустріального суспільства та її основоположники Е. Тоффлер, Д. Белл, Дж. Гелбрейт, К. Боулдінг, Р. Арон, Ж. Фурастьє, М. Кастельс).
145. Неоінституціональна економічна теорія як відображення функціонування постіндустріальної економіки. Теорія постеконічного суспільства В. Іноземцева.
146. Запровадження політики „воєнного комунізму" в Україні, її основні риси та соціально-економічні заходи. Особливості взаємодії господарських одиниць між собою.
147. НЕП як система регульованої ринкової економіки. Форсована індустріалізація та примусова колективізація. Дискусії в українській економічній літературі щодо форм організації промислового і сільськогосподарського виробництва.
148. Грошова реформа 1922-1924 рр. Роль українських економістів у розробці теорії і практики кооперації.
149. Вплив на господарство України централістської економічної політики, позаекономічних методів управління та перерозподілу матеріальних та фінансових ресурсів. Відображення економічної політики України у працях Л. Яснопольського, М. Волобуєва та ін.
150. Україна в умовах кризи радянської тоталітарної системи. Зміни в аграрному секторі на початку 60-х років
151. Соціально-економічна політика у 50-ті – першій половині 60-х років. Загострення соціально-економічної ситуації на початку 60-х років.
152. Проголошення суверенітету (16.06.1990) та незалежності (24.08.1991) України. Проблеми перебування української економіки та їх оцінка в економічній літературі.

11. Критерії оцінювання

Методи контролю

Поточний контроль – теоретичні співбесіди, рішення практичних та тестових завдань, аналіз проблемних ситуацій, написання та захист реферативних робіт.

Підсумковий контроль проводиться у формах: диференційного заліку (захист курсової роботи), семестрового підсумкового модульного контролю (заліку) та екзамену.

Під час контролю систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюється: розуміння та запам'ятовування програмного матеріалу; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; уміння самостійно опрацювати навчальну та наукову літературу; уміння усно чи письмово подавати певний матеріал за темою семінарського заняття; результати експрес-контролю.

Під час контролю виконання завдань для самостійного опрацювання оцінюють: самостійне опрацювання тем у цілому та окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів з курсу.

Отримати максимальну кількість балів за кожний блок студент має можливість під час захисту кожного блоку. Якщо студент без поважної причини захищає блок самостійних робіт пізніше зазначеного терміна – максимальна кількість балів знижується (в залежності від затримки) на 1-3 бали.

Об'єктами контролю знань студентів є:

- Систематичність і активність роботи на практичних заняттях. Оцінюються рівень знань, продемонстрований у відповідях з основних питань теми, правильність і активність при виконанні практичних завдань; регулярні відвідини занять (40 балів).
- Самостійна робота студента. Написання рефератів, огляд нової літератури (10 балів).
- Іспит (50 балів).

Виконання всіх завдань поточного контролю оцінюється від 0 до 50 балів.

Підсумковий контроль

1 семестр

Семестровий контроль проводиться у формі заліку по накопиченим балам за результатами навчання.

2 семестр

(іспит) оцінюється від 0 до 50 балів і проводиться у формі відповіді на теоретичні питання, сформовані за варіантами і затверджені кафедрою.

Критерії оцінювання:

- кожне теоретичне питання (правильна і повна відповідь - 15 балів, неточна відповідь - 11 балів, неточна і неповна відповідь - 5 балів; неправильна відповідь - 0 балів), кожне завдання екзаменаційного білета оцінюється окремо. Загальна оцінка дорівнює середній арифметичній із суми оцінок кожного завдання. Якщо одна з оцінок «незадовільно», то загальна оцінка не може бути вищою за «задовільно».
- додаткове питання (правильна відповідь - 5 балів, неправильне - 0 балів).

Загальні критерії та шкала оцінювання результатів навчання (навчальних досягнень здобувачів вищої освіти)

Сума балів за 100-бальною шкалою, накопичених студентом за результатами навчання	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента		Значення оцінки результатів навчання за формами підсумкового контролю	
	Рівень сформованості компетентностей, визначених освітньою програмою для навчальної дисципліни	Рівень досягнення студентом запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни	Екзамен	Залік
90-100	Студент виявляє високий рівень сформованості всіх загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності	Студент демонструє високий рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Відмінно	Зарховано
74-89	Студент демонструє достатній рівень сформованості загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності. Несформовані компетентності відсутні	Студент виявляє достатній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Добре	
60-73	Студент демонструє мінімально достатній та достатній рівень сформованості загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності.	Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної	Задовільно	

	Несформовані компетентності відсутні	дисципліни.		
35-59	Лише частина визначених освітньою програмою спеціальності для навчальної дисципліни загальних і фахових компетентностей сформовані в студента на мінімально-достатньому або недостатньому рівні, рівень сформованості решти компетентностей є недостатнім або компетентність взагалі відсутня.	Ряд запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни відсутні. Рівень наявних результатів навчання	Незадовільно	Незараховано

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

1 семестр

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
Змістовний модуль 1. Загальні основи соціально-економічного розвитку.				
1	Тема 1. Предмет і метод економічної теорії. Економічна система та закони її розвитку			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
2	Тема 2. Процес суспільного виробництва, його фактори, зміст і результативність			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
3	Тема 3. Форми організації суспільного виробництва та їх еволюція			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
4	Тема 4. Гроші як економічна категорія			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
	Всього ЗМ 1	16		22
Змістовний модуль 2. Теоретичні основи мікроекономіки.				
5	Тема 5. Ринкова економіка, її еволюція			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
6	Тема 6. Конкуренція і монополія у ринковій системі			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
7	Тема 7. Підприємництво. Підприємство в умовах господарства ринкового типу			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
8	Тема 8. Капітал: процес виробництва і нагромадження			

	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
9	Тема 9. Витрати виробництва і прибуток			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
	Всього ЗМ 2	20		27.5
Змістовний модуль 3. Теоретичні основи макроекономіки. Закономірності розвитку світового господарства				
10	Тема 10. Макроекономічна національна система. Суспільний продукт і його основні форми			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
11	Тема 11. Державне регулювання ринкової економіки			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
12	Тема 12. Фінансова система і політика			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
13	Тема 13. Податкова система і політика			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
14	Тема 14. Кредитно-грошова система і політика			
	лекційні	2		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	2		
15	Тема 15. Система розподілу доходів. Соціальна політика держави			
	лекційні	1		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	1		
16	Тема 16. Світове господарство: сутність і еволюція. Міжнародні економічні відносини			
	лекційні	1		5.5
	практичні/семінарські/ заняття	1		
	Всього ЗМ 3	24		38.5
	Виконання ІЗ	2		12
	Самостійна робота	88		
	Разом (залік)	150	5	100

2 семестр

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
Змістовний модуль 1. Загальні основи соціально-економічного розвитку.				
1	Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки. Природа та еволюція господарства первіснообщинного суспільства			
	лекційні	2		3
	практичні/семінарські/ заняття	2		
2	Тема 2. . Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій			
	лекційні	4		3

	практичні/семінарські/ заняття	3		
3	Тема 3. Господарський розвиток та економічна думка суспільств традиційних цивілізацій у VIII ст. до н. е. – V ст. н. е. Становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій			
	лекційні	3		3
	практичні/семінарські/ заняття	4		
4	Тема 4. Господарство та економічна думка Середньовіччя (кінець Vст – XV ст)			
	лекційні	3		3
	практичні/семінарські/ заняття	3		
5	Тема 5. . Господарство та економічна думка у країнах Європейської цивілізації (XVI ст – середина XVIII ст)			
	лекційні	2		3
	практичні/семінарські/ заняття	2		
6	Тема 6. Утвердження ринкового господарства та його особливості в окремих країнах Європейської цивілізації (кінець XVIII ст – середина XIX ст)			
	лекційні	2		3
	практичні/семінарські/ заняття	2		
7	Тема 7. . Становлення ринкових форм господарства та економічна думка України в XVI ст – середині XIXст			
	лекційні	2		3
	практичні/семінарські/ заняття	2		
8	Тема 8. Господарство провідних суспільств Європейської цивілізації в умовах монополізації ринкової економіки в останній третині XIX ст - на початку XX ст			
	лекційні	2		3
	практичні/семінарські/ заняття	2		
9	Тема 9. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки України (кінець XIX ст – початок XX ст)			
	лекційні	2		3
	практичні/семінарські/ заняття	2		
10	Тема 10. . Ринкові економічні системи країн Європейської цивілізації в першій половині XX ст. (1914– 1940-і рр)			
	лекційні	2		3
	практичні/семінарські/ заняття	2		
11	Тема 11. Еволюція ринкових економічних систем провідних країн світу та основні напрями економічної думки в 50– 80-х рр XX ст			
	лекційні	2		3
	практичні/семінарські/ заняття	2		
12	Тема 12. Функціонування національних господарств у системі глобальної економіки (90-ті рр. XX ст – початок XXI ст)			
	лекційні	2		3
	практичні/семінарські/ заняття	2		
13	Тема 13. Господарство та економічна думка України в умовах командно-адміністративної економічної системи та відновлення основ ринкового господарства			
	лекційні	2		3
	практичні/семінарські/ заняття	2		
	Всього ЗМ 4	60		39

Виконання ІЗ	2		11
Самостійна робота в т. ч. Підготовка і складання екзамену	88 30		50
Разом	150	5	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Виконання практичних завдань передбачає використання персонального комп'ютеру з доступом до мережі Інтернет та програмою MS Excel.

15. Рекомендовані джерела інформації

Обов'язкова література

1 семестр

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка : підручник / за ред. В.Д. Базилевича, К.С. Базилевич, Л.О. Баластрик. - К. : Атіка, 2009. - 368 с.
2. Бревнов А.А Основы экономической теории: [Учебное пособие. Издание второе]. / А.А. Бревнов – Х.: ООО «Одиссей», 2006. – 512 с.
3. Калінченко О.В. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Калінченко, Л.М. Березіна. - К.: Центр учб. л-ри, 2008. - 472 с.
4. Косік А.Ф. Мікроекономіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.Ф. Косік, Г.Є. Гронтковська. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К.: Центр учб. л-ри, 2008. -436 с.
5. Костюк В.С. Економічна теорія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.С. Костюк, А.М. Андрющенко, І.П. Борейко. - К. : Центр учб. л-ри, 2009. -282 с.
6. Лагутін В.Д. Бюджетна та монетарна політика: координація в трансформаційній економіці / В.Д. Лагутін. - К. : КНТЕУ, 2007. - 247 с.
7. Мазараки А.А. Торговля. Деньги. Менталитет / А.А. Мазараки. - К.: Книга, 2006. - 631 с.
8. Макроекономіка та макроекономічна політика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.Ф. Мельник, Т.Л. Желюк, О.В. Дугопольський, О.В. Панухник. - К. : Знання, 2008. - 699 с.
9. Никифоров А.А. Макроекономика: научные школы, концепции, экономическая политика: учеб. пособие / А.А. Никифоров, О.Н. Антипина, Н.А. Миклашевская. - М.: Дело и Сервис, 2008. - 543 с.
10. Економічна теорія. Політекономія : підручник / [за ред. В.Д. Базилевича] / В.Д. Базилевич, В.М. Попов, К.С. Базилевич, Н.І. Гражевська. - 7-ме вид., стер. - К. : Знання-Прес, 2008. -719 с.

11. Ястремський О., Гриценко О. Основи мікроекономіки. [Вид. друге, перероб. і допов.; з модельно-комп'ютерним додатком на лазерному диску]. - К.: Знання. - Прес, 2007. - 578 с.

2 семестр

1. Архієреєва С.І., Решетняк Н.Б. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Х.: НТУ «ХП», 2010. 336 с.
2. Базилевич В.Д. Історія економічних вчень : підручник. К.: Знання, 2004. 1300 с.
3. Краус Н.М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки : навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014. 504 с.
4. Лановик Б.Д., Матисякевич З.М., Матейко Р.М. Економічна історія України і світу : підручник. К.: Вікар, 2001. 477 с.
5. Нікола С.О., Ніколаєв Ю.О. Історія економіки та економічної думки : навч.-метод. посіб. Одеса : Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2015. 132 с.
6. Несененко П.П., Артеменко О.А. Історія економічних учень : навч. посіб. Одеса : ОНЕУ : ФОП Гуляєва В.М., 2017. 448 с.
7. Нестеренко О.П. Історія економічних вчень : курс лекцій. К.: МАУП, 2007. 128 с.
8. Степаненко С.В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. К.: КНЕУ, 2010. 743 с.
9. Тарасевич В.М., Петруня Ю.Є. Історія економічних вчень : підручник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 352 с.
10. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії : навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 280 с.
11. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 476 с

Додаткова література

1. Антимонопольна діяльність : підручник /за ред. В.Д. Лагутіна - К. : КНТЕУ, 2005. - 580 с.
2. Бажал Ю. Эволюционная парадигма экономики переходного периода / Ю.Бажал // Экономика Украины. –1993. -№8.-С.3-11.
3. Балабанов И.Т., Балабанов А.И. Внешнеэкономические связи: Учебное пособие. / И.Т. Балабанов, А.И. Балабанов – М.: Финансы и статистика, 2000. – 512 с.
4. Баликоев В. Общая экономическая теория. Учебное пособие. / В. Баликоев - Новосибирск: 000 «Издательство ЮКЭА», 1998. - 528 с.
5. Башинська О. Формування та обслуговування державного зовнішнього боргу / О. Башинська // Фінанси. – 2000. - № 12. – с. 67.
6. Бендерский Е. Реалии мирохозяйственных процессов и место в них Украины. / Е. Бендерский // Экономика Украины. – 2000. - № 1. – с.70.
7. Борисов Е.Ф. Практикум. Задачи, тесты, ситуации: [Учеб. Пособие]./ Е.Ф. Борисов. – М.: Высш. шк., 2001. – 368 с.
8. Борисов Е. Ф. Экономическая теория: Учебник. - М.: Юристь, 1997. - 568 с.
9. Булатова О.В. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення навчального курсу “Основи економічної теорії” для студентів неекономічних спеціальностей /О.В. Булатова -- Маріуполь: МГІ ДонНУ, 2002. – 44с.
10. Бункина М. К., Семенов В. А. Макроэкономика (основы экономической политики): Учеб. пособие./ М. К. Бункина, В. А. Семенов. - М.: АО «ДИС», 1996. - 320 с.
11. Воронова Л. Зовнішня торгівля України: тенденції розвитку/ Л. Воронова // Зовнішня торгівля. – 2000.- № 3. – с. 102-105.
12. Гальчинський А. С., Єщенко П. С., Палкін Ю. І. Основи економічної теорії: Підручник. / А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко, Ю. І. Палкін - К.: Вища шк., 1995. - 471.
13. Губский Б., Лукьяненко Д., Сиденко В. – Интернационализация украинской экономики. // Экономика Украины. – 2000. - № 9. – с.16.
14. Державне регулювання економіки / Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З. /За ред. І.Михасюка. - Львів: Укр. технології, 1999.–640с.

15. Дзюбик С., Ривак О. Основи економічної теорії. - К.: Основи, 1994. - 336 с.
16. Долан Э. Дж., Линдсей Д. Макроэкономика. / Э. Дж. Долан, Д. Линдсей - С.- Пб.: АО «Санкт-Петербург оркестр», 1994.-406 с.
17. Долан Э. Дж., Линдсей Д. Микроэкономика. / Э. Дж. Долан, Д. Линдсей - С.- Пб.: АО «Санкт-Петербург оркестр», 1994. - 448 с.
18. Дорнбуш Рудігер, Фішер Стенли. Макроэкономика: [Пер. з англ.]/ Дорнбуш Рудігер, Фішер Стенли – К.: Основи, 1996. – 814 с.
19. Економіка: Навчальний посібник / за ред. Ю.Г. Козака, Л.М. Семенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 296 с.
20. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка: Навч. Посібник / за ред. З. Ватаманюка, С. Панчишина. – К.: Вид. дім Альтернативи, 2001. – 452с.
21. Зражевська Н.В. Механізм реструктуризації зовнішнього державного боргу / Н.В. Зражевська // Фінанси України. – 2005. - №9. – С. 47-55.
22. Злупко С.М. Історія економічної теорії. К.: Знання, 2005. 719 с.
23. Инновационные и классические теории катастроф и экономических кризисов: Монография / [Янковский Н.А., Макогон Ю.В., Рябчин А.М. / науч. ред. Макогон Ю.В.]. – Донецк: ДонНУ, 2009. – 331 с.
24. Камаев В. Д. И др. Учебник по основам экономической теории (экономика)/ В.Д. Камаев - М.: ВЛАДОС,1995.-384с.
25. Кириленко В.В. Історія економічних вчень : навч. посіб. Тернопіль: «Економічна думка», 2007. 233 с.
26. Кириченко М. Інтернаціоналізація банківської діяльності: досвід країн Центрально-Східної Європи і перспективи для України / М. Кириченко // Вісник НБУ. – 2006. - №8. – С. 25-28.
27. Курс экономической теории. Общие основы экономической теории, микроэкономика, макроэкономика, переходная экономика: Учебное пособие. – М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, Изд-во ДИС. 1997. – 736с.
28. Курс экономической теории: Учебное пособие / Под ред. Чепурина М. Н., Киселёвой Е. А. - Киров: АСА, 1995. - 624 с.
29. Макконелл К. Р., Брю С. Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2 т. Пер. с англ. Т. 1-М.: Республика, 1992.
30. Мазурок П.П. Історія економічних вчень у запитаннях і відповідях : навч. посіб. К.: Знання, 2004. 477 с.
31. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник / Под ред. Л. Н. Красавиной. -М.: Финансы и статистика, 1994. - 592 с.
32. Международные экономические отношения / под ред. В.Е. Рыбалкина. – М.: Журнал “Внешнеэкономический бюллетень”; Дипломатическая академия при МИД РФ, 1997. – 384 с.
33. Мировая экономика / под ред. А. Булатова.– М.: Юрист, 1999. – 734 с.
34. Опарін В.П. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посіб. – К.: КНЕУ. – 2001. - 324 с.
35. Орешкин В. Состояние и перспективы развития мировых товарных рынков / В. Орешкин // Международная экономика и международные отношения. – 2000. № 8. – с. 25-32.
36. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. С. В. Мочерного. - Тернопіль: АТ «Тарекс» за участю АТ «Ной» та вид-ва «Світ», 1993.
37. Основи економічної теорії: Підручник: У 2 кн. / За ред. Ю. В. Ніколенка. - К.: Либідь, 1998.
38. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / Г.Н.Климко, В.П.Нестеренко, Л.О.Каніщенко та ін. – К.: Вища шк. – Знання, 1997. – 743 с.
39. Основи економічної теорії: Посібник / За ред. С. В. Мочерного. - К.: Видавничий центр «Академія», 1998. - 468 с.
40. Основы экономической теории / Под ред. О. Ю. Мамедова. - Ростов-на-Дону: Изд-во Рост. ун-та, 1994. - 208 с.

41. Основи економічних знань: Навч. посіб. / А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палькін. К: Вища школа, 2002. – 575 с.
42. Основы экономической теории: Учеб. пособие / Под ред. Ключни. - Мн.: НФК «Экоперспектива», 1996. - 336 с.
43. Покропивний С, Колот В. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність./ С. Покропивний, В.Колот – К.: КНЕУ, 1998. – 352с.
44. Політична економія. Навчальний посібник / [За ред. д.е.н., проф. Г.І. Башнянина і к.е.н., доц. Є.С. Шевчук]. – Львів: „Новий Світ - 2000”, 2004. – 480 с.
45. Проскурін П.В. Історія економіки та економічних учень. Нариси економічної історії індустріальної цивілізації : навч. посіб. К.: КНЕУ, 2005. 372 с.
46. Савлук М.І. Гроші та кредит: підручник / [За ред. М.І. Савлука]. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
47. Сажина М. А., Чибриков Г. Г. Основы экономической теории: Учеб. пособие для некон. Спец. вузов / Под ред. П. В. Савченко. - М.: Экономика, - Техлит, 1996. -367с.
48. Самуэльсон П. Экономика: В 2 т. Т. 1./ П.Самуэльсон - М.: НПО «АЛГОН» ВНИИСИ, 1992.
49. Семенов К. А. Международные экономические отношения: Курс лекций. / К.А. Семенов - М.: Гардарики, 1998. - 336 с.
50. Современная экономика. Общедоступный учебный курс / Под ред. О. Ю. Мамедова. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1995. -608 с.
51. Стельмах В.С. Грошово-кредитна політика в Україні / [За ред. В.М. Міщенко]. – К.: Знання, КОО,2000. – 490 с.
52. Тимочко Н.О. Економічна історія України. К.: КНЕУ, 2005. 204 с.
53. Фінанси (теоретичні основи). Підручник / М.В. Грідчина, В.Б. Захожай та ін. – К., МАУП. – 2002. – 350 с.
54. Фещенко В.М. Дослідження проблем становлення та розвитку ринкового господарства у працях економістів України другої половини ХІХ – початку ХХ ст. К.: КНЕУ, 2003. 187 с.
55. Ховард К., Журавлєва Г., Эриашвили Н. Экономическая теория: Учебник для вузов. / К. Ховард, Г. Журавлева – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. - Гл. 3; 16.
56. Ходов Л. Основы государственной экономической политики: Учебник./ Л. Ходов – М.: Издательство БЕК, 1997. – 332 с.
57. Экономика: Учебник / Под ред. А. С. Булатова. 2-е изд., перераб. и доп. - М.: БЕК. 1997.- 816 с.
58. Экономическая теория (политэкономия): Учебник / [под общ. ред. акад. В.И. Видяпина, акад. Г.П. Журавлевой]. – 4-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 640 с.
59. Экономическая теория: Учебник / Под ред. Н. И. Базылева, С. П. Гурко. - Мн.: БГЭУ, 1996. - 507 с.
60. Экономический словарь / [Сост., предисл., прилож. А.Ф. Никитина]. – М.: ОЛМА-ПРЕСС Образование, 2006. – 672 с. Добрянська Н.А., Філіпова С.В. Історія економічних вчень : навч. посіб. Одеса: Бондаренко М.А., 2018. 92 с.
61. Юхименко П.І. Історія економіки та економічної думки : підручник. К.: Знання, 2011. 646 с.
62. Ядгаров Я.С. История экономических учений : учеб. для вузов. М.: ИНФРА-М, 2000. 480 с.

Інтернет ресурси

1. Сервер Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
2. Нормативні акти України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nau.kiev.ua
3. Право. Україна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.legal.com.ua/cgi-

bin/matrix.cgi/pravo.htm

4. Діловий портал ЛІГА.net. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.liga.net

5. Українське право. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrpravo.com

6. Сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua

7. Статистичні дані по Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.macrostat.iatp.org.ua

15. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до

наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;
- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академ доброчесності:

<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtV1-dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін. Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва навчальної дисципліни	Основи економічної теорії
Освітня програма	Міжнародна економіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра, яка здійснює викладання	кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Викладач ПІБ, посада	Омельченко Ганна Петрівна, доцент
Електронна адреса викладача	g.omelchenko@mdu.in.ua
Консультації (дата, час, можливості онлайнконсультування)	
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	http://moodle.mdu.in.ua/course/view.php?id=7814
Компетентності та програмні результати навчання	<p>Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях (СК-1).</p> <p>Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки (СК-3).</p> <p>Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати (СК-4).</p> <p>Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (СК-5).</p> <p>Розуміння закономірностей розвитку різних форм міжнародних економічних відносин, інтеграційних процесів, їх впливу на економічну діяльність суб'єктів господарювання (СК-6).</p> <p>Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів (СК-9).</p> <p>Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси (СК-11).</p> <p>Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію (СК-13).</p> <p>Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності (СК-15).</p> <p>Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя (РН-2).</p> <p>Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки</p>

	(PH-8). Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем (PH-9). Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки (PH-12)
--	--

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	практ/сем/лаб		
	300/10				
1		30	30	1	залік
2		30	30	1	екзамен

Завідувач кафедри

Юрій ЧЕНТУКОВ

Гарант ОП

Тетяна МАРЕНА